

7.09.2016, środa, 19:00

Brzeg, Ratusz, Rynek

113

Sonaty Mozarta na pianoforte i skrzypce

WYKONAWCY:

Kristian Bezuidenhout – pianoforte

Alina Ibragimova – skrzypce

PROGRAM:

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Sonata na fortepian i skrzypce Es-dur KV 302/293b

- I Allegro
- II Rondo: Andante grazioso

Sonata na fortepian i skrzypce D-dur KV 306/300I

- I Allegro con spirito
- II Andantino cantabile
- III Allegretto

***

Suita fortepianowa C-dur KV 399/385i

- I Overture
- II Allemande
- III Courante
- IV Sarabande*

Sonata na fortepian i skrzypce A-dur KV 526

- I Molto allegro
- II Andante
- III Presto

*Część uzupełniona przez Roberta Levine'a

Sonaty na fortepian ze skrzypcami stanowią pokąźną grupę w katalogu dzieł Mozarta, nie są jednak zwykle należycie doceniane. Cóż, Mozart kompozytorem operowym był, powiedzą jedni. Inni wskażą na dzieła religijne, koncerty, sonaty fortepianowe lub kwartety smyczkowe jako te, które uznać trzeba za dzieła najważniejsze.

Zwróćmy jednak uwagę, że utwory na fortepian i skrzypce to ponad czterdzieści kompozycji pisanych przez Mozarta przez całe życie; że słuchając ich i analizując je, można prześledzić całą drogę twórczą autora *Wesela Figara*; że sonaty zajmują w katalogu dzieł Wolfganga Amadeusa miejsce szczególne już choćby dlatego, że pierwsze dwie kompozytor opatrzył etykietką „Opus I”. Co więcej, zrobił to po latach raz jeszcze! Mamy zatem dwa „Opus I”: KV 6 i 7 oraz KV 301–306. Nawiasem mówiąc, dwie grupy utworów oznaczone jako Opus II, a także Opus III i Opus IV to również cykle sonat na fortepian i skrzypce.

W pierwszych, dziecięcych „sonatach fortepianowych ze skrzypcami ad libitum” skrzypki jedynie towarzyszy pianistce i uzupełnia dźwięki akordów. Drugie „Opus I”, komponowane kilkanaście lat później, sam Mozart nazwał „duetami fortepianowymi ze skrzypcami”. Oznacza to ni mniej, ni więcej, tylko ich „koncertujący” charakter, a więc alternowanie fortepianu i skrzypiec. Nie jest to, rzecz jasna, żaden „postęp” czy krok w stronę „wyzwolenia” skrzypiec z ucisku wszechwładnego fortepianu. W muzyce, jak w całej sztuce, postępu nie ma. To po prostu dowód na zmieniające się oczekiwania publiczności, a przede wszystkim – na ciągłą chęć Mozarta do eksperymentowania, ale zawsze w granicach wyznaczonych przez reguły i dobry gust.

OMÓWIENIE

Opublikowane w Paryżu w 1778 r. Opus I, do którego należą *Sonata na fortepian i skrzypce Es-dur KV 302* i *Sonata na fortepian i skrzypce D-dur KV 306*, nazywa się sonatami „palatyńskimi”, ponieważ zade-
dykowane zostały Marii Elżbiecie, żonie elektora Palatynatu Karola Teodora. Zainspirowały je sonaty kapelmistrza drezdeńskiego Josepha Schustera, które Mozart wykonywał w Mannheimie („są niezłe”, czytamy w liście do ojca Leopolda). Tym, co wzbudziło zainteresowanie i sprawiło, że kompozytor wystawił im dobrą ocenę, było właśnie owo alternowanie, naprzemiennosc gry, uwypuklenie roli skrzypiec. A skoro kompozycje Schustera zyskały wielką popularność, również Mozart zapragnął stworzyć podobne.

Sonaty „palatyńskie” są więc z jednej strony dowodem na typową dla Mozarta chęć eksperymentowania, z drugiej – jeszcze bardziej dla niego charakterystyczną skłonność do respektowania tradycji. Pięć spośród siedmiu utworów składa się z dwóch części, zgodnie z przestarzałym już wówczas wzorcem Johanna Christiana Bacha, jednego z najważniejszych dla Mozarta twórców. Taką właśnie formę ma *Sonata Es-dur KV 302*. Pierwszą część (*Allegro*), utrzymaną w formie allegro sonatowego, ze względu na tonację i charakter nazwać można „heroiczną”. Błyskotliwie skonstruowana partia fortepianu oraz takie „chwyty” jak spektakularne crescendo (nazywane „fajerwerkiem mannheimskim”) wskazują, że utwór nie może być wykonywany na klawesynie. Część druga to kontrastujące *Rondeau*, ale nie haydnowskie, raczej w typie Bacha „londyńskiego”: utrzymane w tempie *Andante grazioso*, delikatne, spokojne, nieco patetyczne, ze szlachetnym w swej prostocie refrenem.

Sonata D-dur KV 306, skomponowana już w Paryżu, dokąd Mozart udał się z Mannheimu, ma inny charakter i inną formę. Ta „wielka sonata koncertowa”, w której Mozart „przekroczył granice intymności” (Alfred Einstein), jest trzyczęściowa, na wzór sonat fortepianowych. Zaplanowana została z tak dużym rozmachem, że jest zdecydowanie czymś więcej niż tylko muzyką dla amatorów. Blask i potęga brzmienia (szczególnie w *Allegro con spirito*) oraz elementy stylu koncertującego (w *Andante cantabile* i finałowym *Allegretto* z rozbudowaną kadencją) sprawiają, że łatwo wyobrazić sobie tę muzykę graną przez instrumenty solowe z towarzyszeniem orkiestry.

Zwróćmy uwagę, że utwory na fortepian i skrzypce to ponad czterdzieści kompozycji pisanych przez Mozarta przez całe życie; że słuchając ich i analizując je, można prześledzić całą drogę twórczą autora *Wesela Figara*; że sonaty zajmują w katalogu dzieł Wolfganga Amadeusa miejsca szczególne już choćby dlatego, że pierwsze dwie kompozytor opatrzył etykietką „Opus I”. Co więcej, zrobił to po latach raz jeszcze!

Osią programu dzisiejszego koncertu jest rzadko wykonywana *Suita fortepianowa C-dur KV 399*, nieukończony trzyczęściowy utwór Mozarta, pisany w 1782 r., wzorowany na suitach barokowych. Pochodzi z okresu tzw. kryzysu bachowskiego – czasu, gdy Mozart zetknął się z muzyką Johanna Sebastiana i intensywnie ją studiował. Jego późniejsza twórczość uległa zasadniczej zmianie – udało się Mozartowi przezwyciężyć podział na styl galant i styl „uczony”, stopić je ze sobą dzięki polifonicznemu spoiwu, jakie otrzymał w spadku od Bacha. Pamiętajmy jednak, że *Suita* to muzyka bardziej autodydaktyczna niż przeznaczona do grania przed publicznością, podobnie jak np. transkrypcje fug Bachów i liczne fugi własne, komponowane same dla siebie, a nie jako części większych utworów. Składa się z uwerwury zakończonej fugą – w stylu händlowskim, bardzo „dzierganą” (Einstein) – allemandy i courranta.

Niewątpliwym hołdem złożonym przez Mozarta Bachowi jest ostatnia z trzech wielkich sonat na fortepian i skrzypce. Jednak w przeciwieństwie do *Suity* nie jest hołdem wiernopoddańczym, ale twórczym, prawdziwie Mozartowskim przetworzeniem wiedzy zdobytej podczas studiów nad dziełami lipskiego kantora. *Sonata na fortepian i skrzypce A-dur KV 526* pisana latem 1787 r., w okresie komponowania *Don Giovanniego*, oddaje cesarzowi co cesarskie, a Bogu co boskie: jest na wskroś mozartowska, a jednocześnie przeniknięta do głębi duchem bachowskim; styl galant przenika trzygłosowy kontrapunkt; „w powolnej części osiąga ową równowagę między uduchowieniem i artyzmem – jak gdyby Bóg Ojciec na jeden moment wstrzymał wszelki ruch we wszechświecie, aby pozwolić wszystkim dobrym ludziom delektować się gorzką słodyczą istnienia” (raz jeszcze niezastąpiony Einstein). Słowa te, być może egzaltowane, doskonale oddają charakter muzyki i efekt, jaki wywołuje w słuchaczu.

Sonata A-dur KV 526 nazywana bywa poprzedniczką „Kreutzerowskiej” Beethovena. Zwróćmy jednak uwagę na zasadniczą różnicę między obiema kompozycjami: o ile u Beethovena górę biorą namiętności, niemal rozsadzające formę, o tyle Mozart w żadnym momencie nie sprzeniewierza się regułom muzycznym swoich czasów. Jak więc udaje mu się wyjść poza nie, nie czyniąc tego? Oto mozartowska tajemnica, której nigdy do końca nie zgłębimy.

WYKONAWCY

fot. Marco Borggreve

KRISTIAN BEZUIDENHOUT

Kristian Bezuidenhout studia rozpoczął w Australii, a ukończył w Eastman School of Music. Początkowo studiował w klasie fortepianu współczesnego Rebeki Penneys, później zainteresowały go dawne instrumenty klawiszowe i rozpoczął studia pod kierunkiem Arthura Hassa (klawesyn), Malcolma Bilsona (pianoforte) oraz Paula O'Dette (basso continuo i praktyka wykonawcza). Po raz pierwszy zyskał międzynarodowe uznanie w wieku 21 lat, zdobywając I nagrodę oraz nagrodę publiczności w konkursie Musica Antiqua w Brugii.

Bezuidenhout często występuje gościnnie z najlepszymi zespołami na świecie, w tym Freiburger Barockorchester, Orchestre des Champs-Élysées, Royal Concertgebouw Orchestra, Concerto Köln, Chamber Orchestra of Europe i holenderską Radio Filharmonisch Orkest. Wiele razy zdarzało mu się również występować gościnnie w roli dyrygenta. Koncertował ze znakomitymi artystami, m.in. z sir Johnem Eliotem Gardinerem, Philippe'em Herreweghe, Fransem Brüggenem, Trevorem Pinnockiem, Jeanem-Guihenem Queyrasem, Isabelle Faust, Aliną Ibragimową, Rachel Podger, Carolyn Sampson, Anne Sophie von Otter oraz Markiem Padmore'em.

Od roku 2009 artysta nagrywa dla wytwórni Harmonia Mundi, m.in. sonaty skrzypcowe Mozarta z Petrą Müllejans oraz siedem albumów zawierających wszystkie dzieła fortepianowe Mozarta (to nagranie otrzymało nagrody Diapason d'Or de l'année, Preis der deutschen Schallplattenkritik oraz Caecilia). Inne projekty Bezuidenhouta dla tej wytwórni to koncerty fortepianowe Mendelssohna z Freiburger Barockorchester, dzieła Beethovena, Haydna i Mozarta oraz cykl *Miłość* poety Schumanna z Markiem Padmore'em (Edison Award). Jego najnowsze nagrania to sonaty Mozarta (kolejne części Mozartowskiej serii – 8 i 9) oraz drugi album z koncertami fortepianowymi Mozarta z Freiburger Barockorchester. Za album z sonatami skrzypcowymi Beethovena nagrany z Viktorią Mullovą (ONYX) otrzymał nagrody ICMA oraz Echo Klassik w kategorii „Najlepsza płyta z nagraniem muzyki kameralnej” w 2011 r. W 2013 r. Bezuidenhout zdobył nagrodę Echo Klassik w kategorii „Najlepsza płyta roku z nagraniem koncertu” (koncerty Mozarta z Freiburger Barockorchester) i został nominowany do nagrody Artysta Roku magazynu „Cramophone”.

W sezonie 2015/16 Bezuidenhout wystąpi z Australian Brandenburg Orchestra, Kammerorchester Basel, Kammerakademie Potsdam, The English Concert, Münchener Kammerorchester, Philharmonia Baroque Orchestra, Konzerthausorchester Berlin, Leipzig Gewandhausorchester i Freiburger Barockorchester. Jego recitale solowe będzie można usłyszeć w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Japonii i Kanadzie. Wystąpi też w repertuarze kameralnym z Markiem Padmore'em, Rachel Podger, Anne Sofie von Otter, Isabelle Faust, Kristin von der Goltz oraz Chiaroscuro Quartet.

fot. Eva Vermandel

ALINA IBRAGIMOVA

Alina Ibragimova urodziła się w Rosji, studiowała w Instytucie Gnesinych, następnie w 1995 r. przeprowadziła się do Wielkiej Brytanii, gdzie kontynuowała studia w Yehudi Menuhin School oraz Royal College of Music. Była uczestniczką programu Kronberg Academy Masters. Studiowała pod kierunkiem Natalii Boyarskiej, Gordana Nikolitcha i Christiana Tetzlaffa.

Jest laureatką wielu nagród, m.in. Royal Philharmonic Society Young Artist Award (2010), Borletti-Buitoni Trust Award (2008), Classical BRIT Young Performer of the Year Award (2009). W latach 2005–2007 była uczestniczką programu BBC New Generation Artists Scheme. W 2016 r. została uhonorowana brytyjskim tytułem MBE (Member of the Order of the British Empire).

Wykonuje repertuar od utworów barokowych po współczesne i to zarówno na instrumentach z epoki, jak i współczesnych. Należy do najzdolniejszych skrzypków młodego pokolenia, co potwierdzają jej występy na BBC Proms w 2015 r., gdzie zagrała koncerty z orkiestrą symfoniczną i zespołem barokowym oraz wszystkie partity i sonaty J.S. Bacha podczas dwóch recitali w Royal Albert Hall.

Artystka koncertowała m.in. z London Symphony Orchestra, Cleveland Orchestra, Philadelphia Orchestra, Bamberger Symphoniker, Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, WDR Sinfonieorchester Köln, Radio-Sinfonieorchester Stuttgart des SWR, Orquestre Philharmonique de Radio France, Seattle Symphony, Orkiestrą Teatru Maryjskiego, Philharmonia Orchestra, Orchestra of the Age of Enlightenment oraz wszystkimi orkiestrami BBC. Współpracowała z takimi dyrygentami, jak Bernard Haitink, sir John Eliot Gardiner, Walerij Ciergijew, Paavo Järvi, Yannick Nézet-Séguin, Vladimir Jurowski, Rafael Frühbeck de Burgos, sir Charles Mackerras, sir Mark Elder,

Philippe Herreweghe, Osmo Vänskä, Hannu Lintu, Sakari Oramo, Ilan Volkov, Tugan Sochijew, Jakub Hrůša, Ludovic Morlot, Edward Gardner oraz Gianandrea Noseda. Jako solistka i dyrygentka odbyła trasę koncertową z Kremerata Baltica, Britten Sinfonia, Academy of Ancient Music oraz Australian Chamber Orchestra.

Z recitalami wystąpiła na takich scenach, jak Wigmore Hall, amsterdamska Concertgebouw, Mozarteum w Salzburgu, wiedeńska Musikverein, Park Avenue Armory i Carnegie Hall w Nowym Jorku, Bozar w Brukseli, Théâtre des Champs-Élysées, w ramach sezonów Vancouver Recital Society i San Francisco Performances oraz podczas takich festiwali, jak Festiwal w Salzburgu, Verbier, Gstaad, MDR Musiksommer, Manchester International, Kammermusikfest Lockenhaus, Lucerne, Mostly Mozart w Nowym Jorku oraz Aldeburgh.

Współpracuje z pianistą Cédrikim Tiberghienem, z którym wykonała komplet sonat skrzypcowych Beethovena w Wigmore Hall. Na tej samej estradzie artyści realizują cykl koncertów z kompletem sonat skrzypcowych Mozarta. Duet planuje trasę koncertową po Japonii i Ameryce Północnej.

Wśród nadchodzących koncertów skrzypaczki wymienić należy debiuty z Boston Symphony, Montreal Symphony, Chamber Orchestra of Europe, Królewską Filharmonią w Sztokholmie, Węgierską Filharmonią Narodową, Scottish Chamber Orchestra, Filharmonią Tokijską, kolejne występy z London Symphony, BBC Symphony, status rezydenta w Filharmonii Strasburskiej oraz Casa da Música w Porto, jak również trasę koncertową po Australii (z orkiestrami symfonicznymi z Sydney, Melbourne, Adelajdy i Tasmanii).

Alina Ibragimova nagrywa dla wytwórni Hyperion Records. Gra na skrzypcach Anselma Bellosio z ok. 1775 r., podarowanych przez Georga von Opela.

8.09.2016, czwartek, 21:30

Wrocław, NFM, Sala Czerwona, pl. Wolności 1

129

Sonaty Mozarta na pianoforte i skrzypce

WYKONAWCY:

Kristian Bezuidenhout – pianoforte

Alina Ibragimova – skrzypce

PROGRAM:

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Sonata na fortepian i skrzypce Es-dur KV 302/293b

- I Allegro
- II Rondo: Andante grazioso

Sonata na fortepian i skrzypce D-dur KV 306/300I

- I Allegro con spirito
- II Andantino cantabile
- III Allegretto

Suita fortepianowa C-dur KV 399/385i

- I Overture
- II Allemande
- III Courante
- IV Sarabande*

Sonata na fortepian i skrzypce A-dur KV 526

- I Molto allegro
- II Andante
- III Presto

* Część uzupełniona przez Roberta Levine'a

Komentarz do programu i biogramy artystów przy informacjach o koncercie w Brzegu z dn. 7.09 o godz. 19:00.

CZAS 80'